

ОБ'ЄКТИ ОБШУКУ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ

Л. Різак,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Проведення обшуку передбачає взаємодію слідчого з певними об'єктами.

У теорії криміналістики при характеристиці обшуку використовується два різних терміни – „об'єкти пошуку” і „об'єкти обшуку”. Це суто різні поняття. [1,ст.14.]

Ці два поняття розмежовуються законодавчо в ст.177КПК України, де вказано, що обшук проводиться слідчим в тих випадках, коли він має достатні підстави вважати, що зняряддя злочину, речі й цінності, здобуті злочинним шляхом ,а також інші предмети і документи, які мають значення для встановлення істини в справі, знаходяться в певному приміщенні або місті чи в якої-небудь особи. Слідчий проводить обшук також і в тих випадках, коли він має достатньо даних про те, що в певному приміщенні чи місті переховується злочинець.[2,ст.108]

Вже в даній нормі законодавець в найбільш загальних рисах визначив об'єкти, які мають значення в процесі обшуку. Аналіз норм закону дозволяє установити два основних роди об'єктів:

1) об'єкти пошуку – це те, що необхідно знайти, виявити при здійсненні обшуку(зняряддя вчинення злочину, речі та цінності, які були отримані злочинним шляхом, а також інші предмети та документи , які мають значення для встановлення істини по справі);в якості об'єкта пошуку можуть бути і злочинці які переховуються;

2) об'єкти обшуку – це те, по відношенню до чого (чи кого) здійснюється обслідування (певне приміщення, місце чи якась особа).[3,ст.153].

В криміналістичній теорії здійснені спроби в розмежуванні об'єктів обшуку та об'єктів пошуку, в розгляді їх конкретного змісту. Це має важливе значення в плані практичної реалізації пошукових дій, встановлення можливих об'єктів, та типових їх переліків.[1,ст.14].

Питанням розмежування та визначення типових переліків об'єктів обшуку та пошуку займається досить велика кількість вчених, серед них, А.В.Винберг., І.Ф.Крилов., В.Е. Коновалова, В.Ю Шепітько., А.Н Гусаков., С.Ф.Шумілін., А.Р.Ратінов., В.М. Тertiшніков., та багато інших, які класифікують ці об'єкти по різному. Кожний такий перелік має своїх прихильників.

Вивчення криміналістичної та кримінально-процесуальної літератури, аналіз кримінально-процесуального законодавства, узагальнення слідчої практики дозволило запропонувати слідуючу класифікацію об'єктів пошуку:

1) в залежності від характеру попередньої інформації про об'єкт пошуку:

а) індивідуально визначені об'єкти;

б) об'єкти, відомості про які можуть вказати лише на їх родову (групову) належність;

в) випадково виявлені об'єкти ;

2) залежно від форми вказівки в законі:

а) прямо передбачені й названі в КПК як об'єкти;

б) віднесені до „інших предметів і документів”, що мають значення для встановлення істини у справі;

в) які є вилученими із законного обороту;

г) які вилучаються з метою забезпечення цивільного позову або можливої конфіскації майна;

3) залежно від природи того, що шукають:

а) предмети і документи, заборонені до обігу;

б) предмети, що можуть служити речовими (або письмовими) доказами;

в) предмети і документи, що можуть бути доказами в іншій кримінальній справі;

г) речі і цінності, що злочинним шляхом;

д) цінності або майно обвинуваченого чи підозрюваного з метою забезпечення цивільного позову або можливої конфіскації;

е) особи, які переховуються від слідства і суду;

є) особи, яких переховують в тих чи інших місцях;

ж) трупи або частини розчленованого трупа (трупів);

з) тварини; [4,ст.22].

Також, необхідно розглянути питання, що стосується об'єктів обшуку.

Ці об'єкти, також закріплені законодавчо, в тій самій статті, що і об'єкти пошуку, а саме в ст.177КПК. В законі вказані лише три різновиди об'єктів обшуку а, в криміналістичній теорії, вони вже чіткіше систематизовані різними авторами, серед них можна виділити В.Ю Шепітька, який вказує, що об'єкти обшуку мажуть бути розділені на слідуючі види, які є найбільш поширеними:

1) певне приміщення;

а)жилі приміщення;

б) нежилі приміщення;

в) приміщення дипломатичних представництв;

2) певне місце;

а) участки місцевості;

б) транспортні засоби;

3) яка-небудь особа;

а) одяг, взуття та інші речі ;

б) тіло живої людини;

Таким чином, об'єктом обшуку може бути практично будь-яке місце, що знаходиться у кого-небудь в розпорядженні (володінні), або особа, якщо є достатні підстави вважати, що у цьому місці чи у даної особи можуть бути приховані об'єкти пошуку.[5,ст.294].

Тому, можна зробити висновок, що особливістю «об'єктів обшуку» та «об'єктів пошуку» є те що, вони впливають на вибір, прийомів пошукових дій, тобто, детермінують особливості слідчих дій.

Список використаної літератури:

1. Коновалова В.Е., Шепітько В.Ю. Обшук: тактика і психологія:Учеб. посіб.-Харків: Гриф,1997.-80с
2. Кримінально-процесуальний кодекс України:-Харків: „Ксилон”, 2007.-239с.
3. Ратінов А.В. Обшук і виїмка. –М.:Госюриздат, 1961.-220с
4. Денисюк С.Ф., Шепітько В.Ю. Обшук в системі слідчих дій (тактико-криміналістичний аналіз):Науково-практичний посібник - Харків:Консум,1999.-160с.
5. Шепітько В.Ю.Криміналістика: Курс лекцій. Видавництво друге.-Харків: «Одісей»,2004.-352с

Науковий керівник: А.Ф. Волобуєв